

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת בראשית

"בונים עולמות: אם בישראל"

הבניין של שרה אמנו

כשראתה שרה אמנו ששנים רבות חלפו והיא עדיין לא נפקדה בפרי בטן, היא החליטה לבנות משפחה בדרך חילופית: היא הציעה לאברהם לקחת את הגר שפחתה לאשה, ואמרה: "אולי אבנה ממנה" (בראשית טז, ב).

והנה במילה "אבנה" ישנם שתי משמעויות: לשון בניין, ולשון בנים; ושרה אמנו התכוונה לשניהם: אבנה ע"י בן. שומעים אנו מכך שלידת בן הינה בניין של האם. שרה אמנו ידעה שההישג העיקרי שהיא יכולה להשיג בחייה הוא גידול בנים, וכך היא עצמה תיבנה ותגיע לשלמות.

כמובן, איננו יכולים לרדת לסוף דעתה של שרה אמנו, והרבה יותר ממה שנדבר כאן מונח במילותיה "אבנה ממנה". אבל ננסה ללמוד את דבריה ככל יכולתנו, ואם נצליח להבין מהו ה"בניין" הזה, נבין משהו מגדלותה של "אם בישראל".

להתחתן בשביל חסד

נתאר לעצמנו נערה "רגילה", שאינה לומדת ספרי מוסר באופן יומיומי; אינה מצטיינת במיוחד ביראת שמיים או מידות טובות. בודאי היא נערה שומרת תורה ומצוות, ומאמינה בה', אבל היא לא מצטיינת במידת החסד, והאמת היא שהיא די אנוכית. היא הרי נערה צעירה, בסך הכל.

אבל כשנערה זו נישאת לאיש, שינוי עצום חל בה. מעכשיו, היא כבר לא חיה רק עבור עצמה. היא מסורה לבעלה, ומשתדלת לשמחו. היא שואלת אותו, "חיים, המרק טעים לך?" זוהי השאיפה של כל רעיה יהודיה - היא רוצה לשמח את בעלה.

והיא נהפכת לאדם אחר ממש, היא נעשית בעלת חסד. כשהיא מגישה מזון לשולחן היא שליחה של הקב"ה הנותן לחם לכל בשר. ה' הוא הנותן את הלחם, אבל הוא שולח אותו בידיה של האשה. זהו רצון ה'.

ובזה היא עסוקה כל היום, בעקבות נישואיה היא נהפכת לאשת חסד: כל היום היא עסוקה בגמילות חסדים. בישול הוא חסד עצום, וכי אין זה חסד גדול להכין ארוחה עבור מישהו ולטרוח שהכל יהיה טעים? וכן כל שאר הדברים

שהאשה עושה בבית: הנקיונות, הכביסות וכו'. אשה נשואה היא אשת חסד, זהו כל מהותה.

לעלות מדרגה

אבל זו רק ההתחלה, כי אח"כ בעז"ה מגיע תינוק, ושינוי גדול עוד יותר מתחולל בה. אשה שיש לה ילד - בונה את עצמה, האישיות שלה משתפרת ללא כל ספק.

זה כמו ללמוד מוסר כל היום כולו. כל היום היא עובדת על מידת החסד שלה, חסד ועוד חסד ועוד חסד. היא נושאת אותו בבטנה במשך תשעה חודשים, ואז היא יולדת, ומטפלת בו במסירות עצומה בכל שעות היממה במשך שנים. היא מאבדת שעות שינה רבות כשהוא בוכה בלילה. היא משחקת אתו על הרצפה למרות שיש לה עבודה רבה לעשות. ואז הילד גדל, והיא ממשיכה לדאוג לו כל העת. אפילו סבתא דואגת כל הזמן על הנכדים שלה. "התשכח אשה עולה!?" (ישעיה מט טו) לעולם לא!

היא כ"כ מסורה שהיא כמעט לא חושבת יותר על עצמה - רק על הילדים. אשה התייעצה איתי בענין ניהול המשפחה ושאלתי אותה: "מי קודם, את או הילדים שלך?" "הילדים", היא השיבה מיד. "לא!" אמרתי לה. "ההלכה אומרת 'חיך קודמין', את קודמת להם". זוהי גדלותה של אם בישראל, צריך לחדש לה שהיא קודמת לילדיה.

בניין הנפש

גם אישיותו של האבא משתנה שינוי גדול מאד בגלל הילדים. האבא משתמש כל העת במידת הרחמנות על ילדיו, והוא משתנה עקב כך. יש לזה גם ביטוי בהלכה; כתוב בגמרא (סנהדרין לו): "אין מושיבין זקן בסנהדרין", מדוע? כי אדם זקן כבר איבד במידה כלשהי את מידת הרחמנות, כי הוא כבר לא מגדל ילדים. הוא פסול להיות דיין כי חוששים שהוא לא ירחם מספיק בדין. אבל איש צעיר שמגדל ילדים עדיין, יש לו רגש רחמנות עקב טיפולו בילדים.

אבל ככל שהאב "מרוויח" מגידול ילדיו, אין כל השוואה בין זה לשינוי הכביר שחל באם. אין לנו מושג כמה מושלם

הרי מאז שבאנו לעולם, כמות גדולה מאד של חומר "הושקע" בנו.

הרים של טוב

איך מיצור מיקרוסקופי צמח אדם במשקל 80 ק"ג? מהיכן הגיע כל החומר הזה? התשובה היא, מכמות עצומה של מזון! מסך המזון הנכנס לגופנו, כמות גדולה משתחררת החוצה בצורת אנרגיה, ועוד אחוז גדול יוצא מן הגוף כפסולת. רק חלק קטן ממנו הולך לבניין הגוף.

היודעים אתם כמה הרים של לחם, ושל פירות וירקות הייתם צריכים לאכול בשביל להגיע למשקל כזה? כמה תרנגולות ופרות נשחטו עבורכם? כמה אלפי ליטרים של חלב שתיתם? וכל זה מלבד האוויר שאתם נושמים ללא הרף, ומזהמים אותו עם פחמן-דו-חמצני.

אם כן, העולם "מבזבז" עלינו כמות גדולה של חומרי גלם. לקחנו מהעולם הרבה, מה נשאר בו כשנלך ממנו? וכי תשאר כאן רק כמה עשרות ק"ג של בשר מרקיב? לא ולא! חייבים להשאיר משהו בעולם כשעוזבים אותו ועולים למעלה. לכל הפחות - להחזיר את מה שקיבלנו. כמו ששאלו אותי פעם, מה צריך לעשות מיד אחרי שמסיימים ללמוד "סדר מוסר"? אמרתי להם, "להחזיר את הספר למדף" ... דבר ראשון לדאוג שבית המדרש יהיה מסודר כמו לפני שנכנסת אליו, שהוא לא "יפסיד" מנוכחותך בו.

אז מה להחזיר לעולם? לכל הפחות ילדים! זוהי "תשואה" מצוינת להשקעה שהושקעה בך! וכמה שיותר, יותר טוב! זהו בניין העולם, להשאיר בנים ונכדים שתורמים לעולם זהו הישג גדול ונכבד. הבאת את העולם לתכליתו - לשבת יצרה. "וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ" (בראשית א, כ"ח).

בלכתי ברחוב, ראיתי אשה מבוגרת מחבקת ומנשקת את הכלב שלה. חשבתי לעצמי, "בטח היא חושבת שהוא יגיד קדיש אחריה". אח"כ ראיתי זוג נפרד לשלום מילדיהם הנשואים, ואז הם פנו להרעיף אהבה על הכלב שלהם. כ"כ עצוב שאנשים חיים לשווא, הם לא מבינים את מה שאנו מדברים כאן.

בניין האומה

בניין העולם הוא עניין גדול, אך הוא יכול להתקיים גם ע"י הגויים. אמהות יהודיות, מלבד שהן מקיימות את העולם, מעלה יתרה כפולה ומכופלת יש להן בהבאת ילדים לעולם. הן לא בונות רק עולם חומרי. הן בונות דבר חשוב בהרבה, את עם ישראל. כשילד יהודי נולד - עם ישראל נבנה, ואין ספק שגם לזה התכוונה שרה אמנו באומרה

נהיה האופי של אשה כשהיא נהיית אמא. הנערה האנוכית נהיית אמא שכל חייה סובבים סביב אחרים.

כל עולם הרגש שלה סובב סביב האהבה לילדיה, האופי שלה משתנה לחלוטין, היא נבנית מזה בניין גדול. היא נהיית אדם מסוג אחר, אדם שאחרים נמצאים בראש מעייניו כל העת, יום ולילה. זהו תיקון עצום למידות, ודרגה גבוהה של שלמות.

הדרך השנייה

זהו הבניין ששרה אמנו רצתה כ"כ. "ואבנה", היא רצתה בן שיגרום לה להשיג את השלמות של אם. בודאי שהיתה מעדיפה שהילד יהיה שלה, אבל גם אם הוא יבוא מהגר, והיא תהיה השליח לכך, שרה תגדל אותו ותדאג לו, ותהיה לו לאם. הגם שבנו הטבעי של אדם מוציא ממנו את המירב, וכך גורם לו להגיע לשלמות גדולה יותר, אבל שרה הסכימה להסתפק בינתיים בתחליף, בבנה של הגר, כדי להגיע ל"אבנה".

זהו עניינה של אם בישראל. היא נבנית דרך בניה יום אחר יום, אבן אחר אבן, עד שברבות השנים היא נהיית בניין גדול שמגיע עד לשמיים, שאין כמותו בעולם. היא נהיית מגדל גדול של שלמות המידות, והיא מוכנה להיכנס לעולם הבא.

יתכן שבקרב הציבור היא לא מקבלת את מלוא הכבוד הראוי לה, היא הרי לא הולכת עם ביגוד רבני וזקן ארוך, ולא מקבלת כיבודים בבית הכנסת. אבל בכל זאת, המידות הרעות שלה תוקנו, קמטי האנוכיות שבאישיותה גוהצו ע"י חיים של מסירות למען אחרים; וכך בסוף חייה היא מוכנה להיכנס לעולם הבא כאדם שלם ומתוקן.

"לא תהו בְּרָאָה לְשֵׁבֶת יִצְרָה"

למרות שאין להמעיט בחשיבות הבניין הזה שדיברנו עליו, ומי שמשג אתו כבר חי חיי תכלית, אבל שרה אמנו גם חיפשה סוג אחר של בניין. ישנו עוד פן של "אבנה". שרה אמנו לא רצתה לבנות רק את עצמה, אלא גם לבנות את העולם. לפי זה, "אבנה" הכוונה שאהפוך ל"בונה".

הגמ' אומרת במסכת גיטין (מא:): "הלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר (ישעיה מ"ה י"ח) לא תהו בְּרָאָה לְשֵׁבֶת יִצְרָה". העולם נברא בשביל פריה ורביה! העולם נוצר כדי שיהיה מיושב - לשבת יצרה. לכן הבאת ילדים לעולם היא בניין העולם. ותפקידנו הוא לבנות את העולם.

יש כאן גם ענין של הכרת הטוב. כל אדם חייב לחשוב על דבר זה, ולשאול את עצמו: מה אני עושה בשביל העולם? מה אני מתקן? הרי פשוט שאנו מחוייבים להעניק לעולם מעט בחזרה, אחרי שאנו מקבלים ממנו כ"כ הרבה.

עם ישראל צריך את היהודים הרציניים, וגם את היהודים העליזים! כל אחד מוסיף נופך מיוחד משלו, כולם נצרכים כדי להרכיב את המכלול השלם של כלל ישראל.

בפעם הבאה שתראו קבוצת אנשים מדברים בלימוד בבית הכנסת, שימו לב לאופי המיוחד של כל אחד מהם. אחד זועק קושיא בקול גדול, השני מתנגד לו בכוח ומראה לו בספר היכן טעה, השלישי מפקפק ומסתפק, והרביעי מאזין מהצד בשקט. כל אחד ודרכו, כל אחד ואישיותו. אנו לא רובוטים שתוכנתו לפעול בצורה מסוימת, אנו יצורים חיים! כל אחד הוא עולם בפני עצמו. והכלל צריך את כל אחד ואחד.

גוי אחד

בשעת פטירתו של יעקב אבינו הוא הביט בבניו ודאג: "איך הם יכולים להיות עם אחד ומאוחד לנצח? הרי הם כ"כ שונים זה מזה! אולי יום אחד הם יתפצלו לשתיים עשרה ממלכות שונות?"! יעקב דאג על כך.

ענו לו שבטי י-ה, "שמע ישראל, ה' אלוקינו, ה' אחד. כולנו אחד תחת ה' האחד". בין אם יש לך אופי כזה או אופי כזה, טבע מסוג זה או מסוג אחר - כל התכונות של כולם מתאחדים כדי לעבוד את ה'. כולנו אחד בעבודת ה'. וזהו היופי של עם ישראל, דווקא העובדה שאנו כ"כ שונים זה מזה, ובכל זאת כלפי עבודת ה' אין לנו אלא לב אחד לאבינו שבשמיים. בענין ד' המינים שבלולב, המסמלים את סוגי הדרגות השונות בתורה ועבודת ה', וכולם יחדיו מתאחדים בעשיית רצון ה'.

אשר טיפחתי וריביתי

ומי בונה את כל זה? האמהות! כל נשכח אותן, את האמהות שמאכילות את הילדים ומנקות אותם, מרדימות אותם ומשחקות איתם. מגדלים אותם לאט לאט, יום אחרי יום, שלב אחרי שלב. "אשר טיפחתי וריביתי", אומרות האמהות.

ונשים אלה מקבלות את מלוא הזכויות על הדבר העצום שהם מחוללות. הנשים שלא נמצאות בבתי הכנסת, בישיבות ובכוללים, הן נמצאות מאחורי הקלעים והן אלה שבונות את בתי הכנסת הישיבות והכוללים. הן בונות את תלמידי החכמים ואת היהודים שומרי התורה. הן אלה שבונות את עם ישראל.

בניין עם ה'

אם רוצים אנו להבין מעט יותר מה המשמעות של להיות אמא, מה המשמעות של בניין העולם ע"י הבאת ילדים וגידולם, עלינו להקשיב לדבריה של "אם כל חי",

"אבנה". בניו של אברהם יהיו בעתיד עם ישראל, ושרה אמנו רצתה להיות שותפה בזה.

זו הייתה שאיפתן של האמהות, "להמציא אומה שתדע השם ותעבדהו" כדברי הרמב"ם במורה נבוכים (ג, נ"א). הן התאוו לבנים לא בשביל שיהיו להן תינוקות חמודים להשתעשע בהם, ולא בנים חשובים כדי להתכבד בהם, אלא כי הן רצו לבנות אומה ולהקים יסוד לעבודת ה' בעולם.

כשרות נישאה לבועז, ברכו אותם העם: "יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל" (רות ד' י"א). זו הייתה שאיפתן אז, ועד היום זוהי שאיפתן של אמהות ישראל.

אנשים קטנים, תוצאות גדולות

כשרואים את התוצאות למעשה, את ההישגים של אב ואם בישראל, הדברים מפליאים ומדהימים. הלכתי פעם לנחם אבליים אצל משפחתו של רב של בית מדרש קטן בשכונה. אלמנתו ישבה שם, אשה קטנה וחלשה; אבל ישבו שם שורה שלמה של בנים גדולים וחשובים, כל אחד מהם יכול בעצמו להיות רב. חשבתי לעצמי, "אוהו, לאיזה הישג עצום הם זכו!" הם חיו את חייהם לתכלית, הם בנו את העולם והעמידו לגיונות של עובדי ה'!

יתכן מאד שבשעת נישואיהם הם לא הבינו את זה באמת. ודאי הם התחתנו לשם שמיים בקדושה ובטהרה, אבל הם לא חלמו מהו גודל ההישג שהם יכולים להשיג. איזו משפחה לתפארת! ארזי לבנון, אדירי תורה, עבדי ה'! זה מה שיכול לצאת מנישואין בעם ישראל!

גוונים שונים

ומה קורה אם יש לנו ילד שלא מתאים לתכונותינו? ששאיפותיהם שונים משאיפותינו? ובכן, כל ילד יהודי הוא תוספת חשובה לעם ישראל. העולם לא היה שלם אם היה בו רק סוג אחד של צמח, או צבע אחד של פרח. המגוון הרחב מוסיף יופי ושלמות לעולם, כל מין מוסיף את התוספת המיוחדת שלו למכלול השלם. "בורא נפשות רבות וחסרונן", המגוון הוא מה שנותן את העונג ואת ההנאה בעולם.

כשהורים מביאים ילדים לעולם, הם נוטעים גטיעות שונות ומגוונות בגינתו של הקב"ה. כל אחד וטבעו, כל אחד ודרכו המיוחדת בעבודת ה'. חנוך לנער על פי דרכו (משלי כב, ו). כשאם מביטה בילדיה ורואה את הגיוון והשוני ביניהם, היא יכולה לדעת שהיא הולכת בדרכו של הקב"ה, שהרבה בעולמו מינים וסוגים בכל בריותיו.

הפירוש השלישי "קניתי איש את ה'" - עם ה'. היא שותפה של הקב"ה! אשה שמביאה ילד לעולם היא שותפה של הקב"ה, כביכול! איזו זכות! "שלשה שותפין הן באדם, הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו" (קידושין ל:). בורא העולם נותן לה את הכבוד הגדול ביותר - להיות שותף שלו בבריאה!

אירוע גדול

לידת ילד היא אירוע חשוב ביותר. העובדה שזה מתרחש כל הזמן אינה מורידה מחשיבותו כלל. תינוק חדש? מזל טוב! זהו איש מה', איש למען ה', ואיש עם ה'! והאמא מקבלת על כך את כל ה"קרדיט".

והקב"ה רוצה בזה מאד, הוא כביכול יושב ומצפה לזה; כמו שאמר בלעם "מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל" (במדבר כ"ג י'). ואין להמעיט בחשיבות דבריו אלה של בלעם, הוא אומר שעם ישראל גדול וחשוב כ"כ שכל ילד שנוסף לו חביב כ"כ בעיני ה' שהוא מצפה לו ומונה אותו במיוחד! הוא סופר! סופר כמה עבדי ה' חדשים נוספים מביאות נשות ישראל לעולם.

שמחה בריבוי יהודים

כשרואים מספר יהודים, צריך לשמוח כשם שחביבים הם על הקב"ה. "כל בי עשרה שכינתא שריא". כשיש עשרים ושניים אלף, הוא שמח אף יותר: "שובה ה' רבבות אלפי ישראל". וכשיש ששים ריבוא יהודים, הוא שמח כ"כ עד כדי כך ש"וירד ה' על הר סיני" (ברכות ה:). ה' אוהב את מספר בני ישראל, כל יהודי נוסף מוסיף לו שמחה כביכול.

והקב"ה רוצה שאנחנו נשמח ג"כ. כשעוברים בתוך קהילה או עיר של יהודים שומרי תורה, זו שמחה גדולה; והיא גדולה עוד יותר כי זהו הנחת של הקב"ה. ברוך ה', מספר היהודים הולך וגדל; אפילו בעיר של גויים כמו ניו יורק אפשר לראות משאית ענקית שהמילים "חלב ישראל" רשומים בו באותיות ענק. משאית כזו מבשרת שישנם המון יהודים ששותים רק חלב מהודר, שאמהות האומה עושות את מלאכתם נאמנה בהבאת עובדי ה' לעולם וחינוכם לעבוד את ה'!

כסא הבנאים

אמנם אין זה מן הקלות ללדת תינוק, "בְּעֶצֶב תֵּלְדֵי בָּנִים" אמר ה' לחוה בפרשתנו (ג, ט"ז), אבל שום דבר גדול אינו בא בקלות. גם הגידול אינו קל. אבל אדרבה, ככל שהקושי גדל, השכר גדל עימו. מכיוון שגידול ילדים אינו דבר קל, השכר עליו גדול מאד. יצרתם וגידלתם ילד שהקב"ה מונה, שהקב"ה מצפה לו וחפץ בו!

חוה. כשהיא ילדה את התינוק הראשון בעולם, היא הכריזה הכרזה חשובה מאד. חשוב מאד להתבונן בהכרזה זו, הרי חוה הייתה אמנו הראשונה, מחשבותיה היו טהורות לגמרי ושכלה היה המושלם ביותר שיכול להיות. מה אמרה חוה אמנו כשילדה את התינוק הראשון בעולם?

היא אמרה: "קניתי איש את ה'" (בראשית ד, א). למרות שיתכן וכבר שמעתם את מה שאני הולך לומר, נחזור על הדברים לרוב חשיבותם. אלו לא רעיונות שלי, אלא שלוש פירושים מהראשונים בביאור הפסוק, וכל אחד מהם חשוב מאד. וחוה התכוונה לכל אחד מהם, היא הייתה גדולה מספיק בשביל להתכוון לכולם.

מתנה מאת ה'

הפירוש הראשון הוא, "את ה'" פירוש, מאת ה'". זה מתנה! אמרה חוה. כמה עצומה המתנה של לידת תינוק! וה' הוא מי שנותן את המתנה הזו!

אין מי שיכול לברוא אדם מלבד ה'. הנס הזה שחומרים כימיים יכולים להצטרף ולהיות יצור חי, חושב, מרגיש, מבין ורוצה - אין לו כל דמיון! האמת היא, שגם לידת דג היא נס גדול; אבל האדם הוא מורכב מדג פי אלף. לידת ילד היא ניסי ניסים! כל ילד הוא פלא עצום!

א"כ חוה אמרה "קניתי איש מאת ה'!" איזו מתנה נפלאה קיבלתי ממנו! ובגלל המתנה הזו חוה נהייתה עובדת ה' במדרגה גבוהה יותר, וכי איך אפשר שלא? איך אפשר לשכוח כזו מתנה מה'?

המתנה שלעולם לא נפסקת

במשך כל חייה, אם יהודיה הולכת בעקבות אמנו הראשונה, ובכל פעם שהיא מביטה בילדיה היא מודה לה: "ברוך ה'! הוא נתן לי מתנה כ"כ עצומה, בן אדם!" ואדם יהודי חשוב פי אלף מסתם אדם.

גם אחרי שהילדים נישאים ועוזבים את הבית, היא לא מפסיקה להודות עליהם. בכל פעם שהיא אומרת "מודים אנחנו לך" היא חושבת עליהם. כי אין מתנה גדולה מזו בעולם! אם היו מציעים לה ממלכה עצומה ומלאה כל טוב, היא הייתה מחשיבה את זה כאין וכאפס לעומת הילדים שלה. "קניתי איש את ה'!"

עמו, למענו

עוד פירוש בדברי חוה הוא, "קניתי איש את ה'" - בשביל ה'. אמרה חוה, "עכשיו יש עוד אדם בעולם לעבוד את ה'! הבאתי לעולם עוד אדם שיקדיש את חייו לעבודת ה'". זהו הכבוד והזכות הגדולה ביותר לאשה יהודיה, להשתתף בהבאתם לעולם של עוד משרת ה'.

לכאורה לא מובן, מה בא הפסוק ללמד? אלא הפסוק מלמדנו שהזמנים הטובים הם העת להתכונן ולאסוף את כל הביטחון והשמחה שאפשר, זה זמן להבין את דרכי ה' ואת משמעות החיים. מי ששומע לעצתו של שלמה המלך בקהלת ומכין את עצמו בימי הטובה, מבין שהייסורים הם הכנה לעולם הבא, הם מנקים אותו מעוונותיו וכך הוא יכול להיכנס לעולם הבא כשהוא נקי. וגם אם באים זמנים קשים על האדם הוא יחיה עם ההכרה שזו טובה גדולה בשבילו. כשבאה צרה על האדם היא גורמת לו להיות אדם טוב יותר; הוא זועק אל ה' מעומק ליבו. זעקה אל ה' היא דבר טוב מאד, כך חיים את מציאותו של ה' ועולים מדרגה בדעת ה'.

גם הגאווה, שכמעט כולנו נגועים בה, נמחקת ממנו; אדם שמוטל חולה במיטה לא יכול להתגאות. באותו זמן הוא מבין את מיעוט כוחו וגאוותו נשברת,

ועוד, כל השאיפות והתאוות שלו - להיות עשיר, ליהנות מהחיים וכו' - מתנפצים מול גליה השופים של הצרה וסבלה. וכך הוא לומד שמטרת החיים אינה רק ליהנות עוד ועוד, אלא להשיג הישגים של אמת ונצח. ע"י הצרה אפשר להגיע להישגים הגדולים ביותר.

מי שזוכה ללמוד את הלקחים האלה בזמניו הטובים, אשריו. אבל רובנו הגדול לא עושה זאת, ולכן ה' שולח לנו צרות, כדי שנפיק מהם בזמן קצר את התועלת והלקחים שהיינו צריכים להפיק משנים של שפע וטוב.

אז אם אותו אדם יסכים להקשיב לך, אמור לו: "ה' שלח לך את הצרות כדי שתוכל להתקרב אליו, אם תנצל אותם נכון, הם יביאו אותך לשלמות שלא הצלחת להגיע אליה כל חיך וודאי תודה לה' עליהם".

וכשיבוא היום לאחר מאה ועשרים שבו יגיע זמנה של האם לבוא לעולם הבא, הקב"ה נותן לה את השכר העצום של "עז וְהָדָר לְבוֹשָׁה" (משלי לא, כה). בעולם הזה היא לא השקיעה בעצמה יותר מידי, היא השקיעה במשפחתה. אבל בעולם הבא היא תלבש את הבגדים היפים ביותר. "וְתִשְׁחַק לְיוֹם אַחְרוֹן", היא יכולה להתייצב מול אחרייתה וסופה בבטחון ובשמחה.

כך אומרת הגמ' במסכת ברכות (יז): "גדולה הבטחה שהבטיחון הקב"ה לנשים יותר מן האנשים שנא' נְשִׁים שְׂאֵנָנוּת קִמְנָה שְׂמֵעָה קוֹלֵי בְּנוֹת בְּטָחוֹת הָאֵזְנָה אִמְרַתִּי". נשות ישראל השאננות-השקטות, שלא עשו הרבה רעש בעולם, הן יכולות להיות "בנות בוטחות", אין להן ממה לדאוג, הקב"ה בודאות מוחלטת ייתן להן את שכרן. "אם את אם יהודיה, רעיה יהודיה", אומר הקב"ה, "את תשבי בכסא של זהב בגן עדן. כי אין לי מי שחשוב יותר ממך, שבנתה עמי את העולם ואת ישראל".

שבת שלום ומבורך!

ש: אני מכיר אדם שחולה כבר כמה חודשים, וסובל מאד. כתוצאה מזה, העסק שלו בהפסדים עצומים, והוא מדוכא מאד. האם יש לו תקווה?

ת: התשובה היא, עדיף לו לאדם שיכין את עצמו בזמנים הטובים שלו, כדי שכשתבוא המכה הוא יוכל להתמודד.

קל יותר ללמוד איך להתמודד עם צרה לפני שהיא מתרגשת על האדם. יש פסוק בקהלת (ז, י"ד): "בְּיוֹם טוֹבָה הִיא בְּטוֹב". בזמן טוב, שמח ותהיה "במצב רוח" טוב.